

Sygn. akt VI A Ca 688/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Teresa Mróz (spr.)

Sędzia SA Marzena Miąskiewicz

Sędzia SA Maciej Kowalski

Protokolant sekr. sąd. Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w L.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

przy udziale zainteresowanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 23 marca 2012 r., sygn. akt XVII AmE 113/09

I zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla decyzję Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16 kwietnia 2009 r. nr(...),

II zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L. kwotę 1.217 (tysiąc dwieście siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt VI A Ca 688/12

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki decyzją z dnia 1 kwietnia 2009 r., nr (...), po rozpatrzeniu wniosku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. farmy wiatrowej zainteresowanego (...) o mocy 30 MW położonej w gminie B., powiat G., orzekł zawarcie umowy o przyłączenie (...) w oparciu o projekt umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej oraz warunki przyłączenia z dnia 4 lipca 2008 r. sporządzone przez powoda i określił treść umowy.

Powódka wniosła odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, zaskarżając ją w całości. Zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie: 1) art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a., 2) art. 13 § 2 w zw. z art. 13 § 1 k.p.a.; 3) art. 107 § 1 i 3 k.p.a.; 4) art. 8 ust. 1

Prawa energetycznego; 5) art. 7 ust 1 Prawa energetycznego; 6) art. 7 ust. 8 pkt 3) Prawa energetycznego oraz 7) art. 23 ust. 1 Prawa energetycznego i wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości, ewentualnie o jej zmianę w części.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 23 marca 2010 r., XVII AmE 113/09, oddalił odwołanie powódki i zasądził od niej na rzecz Prezesa Urzędu oraz zainteresowanej koszty zastępstwa procesowego. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 4 lipca 2008 r., w odpowiedzi na wniosek złożony przez zainteresowaną, powódka wydała warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej Nr (...) farmy wiatrowej (...) o mocy 30 MW, położonej w gminie B., powiat G., województwo (...). Wraz z warunkami przyłączenia doręczono zainteresowanej projekt umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej wyżej wymienionej farmy wiatrowej. W dniu 15 września 2009 r. zainteresowana wystąpiła do powódki o zmianę warunków przyłączenia oraz projektu umowy o przyłączenie wskazując zakres spornych postanowień, które, jej zdaniem, powinny ulec wykreśleniu lub zmianie. Zainteresowana zarzuciła, że w wydanych warunkach przyłączenia powódka określiła część wymagań „nadmiarowo”, niezgodnie z ekspertyzą badania i analizy wpływu na system elektroenergetyczny przyłączenia do linii 110 KV farmy elektrowni wiatrowych (...), a także niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Sporna pomiędzy zainteresowaną oraz powódką pozostawała kwestia zakresu inwestycji, jakie mają być realizowane przez zainteresowaną oraz kwestia, czy zainteresowana powinna - poprzez uiszczenie opłaty za przyłączenie - partycypować w kosztach rozbudowy sieci powódki. Powódka nie uwzględniła wniosków zainteresowanej w przedmiocie dokonania zmian warunków przyłączenia oraz treści umowy o przyłączenie. Zainteresowana w dniu 1 grudnia 2008 r. złożyła do Prezesa Urzędu wniosek w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie wspomnianej farmy wiatrowej przez powódkę.

W ocenie Sądu Okręgowego, podstawowe znaczenie dla rozpoznania przedmiotowej sprawy miało rozstrzygnięcie kwestii, czy po stronie powódki istniał obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci farmy wiatrowej zainteresowanej. W tym zakresie zasadnicze znaczenie Sąd pierwszej instancji przypisał faktowi wydania zainteresowanej przez powódkę warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej farmy wiatrowej(...). Wydanie takich warunków oznaczało w ocenie Sądu Okręgowego, że powódka w wyniku przeprowadzonej analizy wniosku zainteresowanej uznała, że istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej do sieci powódki. Gdyby bowiem warunki takie nie były spełnione, powódka nie wydałaby zainteresowanej warunków przyłączenia do sieci, lecz od razu odmówiła zawarcia umowy. Skoro zaś powódka wydała warunki przyłączenia i przesłała je wraz z projektem umowy do zainteresowanej, to zachowania te pozwalają wnioskować, że istniały ekonomiczne i techniczne warunki przyłączenia zainteresowanej do sieci powódki. W ocenie Sądu Okręgowego przepisy ustawy Prawo energetyczne jak i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych nie przewidują bowiem instytucji „warunkowego” wydania warunków przyłączenia. Powódka nie mogła zatem skutecznie twierdzić, że w przedmiotowej sprawie istnieją warunki ekonomiczne do przyłączenia do sieci inwestycji zainteresowanej tylko pod warunkiem partycypacji przez nią w kosztach modernizacji i rozbudowy sieci 110 KV.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił argumentacji powódki, zgodnie z którą nie ma ona możliwości technicznych przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej bez modernizacji i rozbudowy sieci, której zakres został określony w warunkach przyłączenia. W planie rozwoju powódki na lata 2008-2011 farma wiatrowa (...) została ujawniona wśród podmiotów, jakie powódka planuje przyłączyć do sieci. Ponieważ plan taki podlega uzgodnieniu z Prezesem Urzędu na etapie zatwierdzenia taryfy na dany rok, wpisanie określonej inwestycji do planu zapewnia przedsiębiorstwu energetycznemu zajmującemu się przesyłaniem lub dystrybucją energii środki pieniężne na realizację zamierzeń ujętych w projekcie planu rozwoju, gdyż koszty tej inwestycji zostają uwzględnione w zatwierdzanej taryfie. W ocenie Sądu Okręgowego, powódka powinna zatem w planie rozwoju ująć wszystkie konieczne inwestycje do planowanego przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej. W przypadku zaś konieczności poniesienia dodatkowych nakładów nie przewidzianych w pierwotnym planie, powódka powinna wystąpić o jego aktualizację, a nie dążyć do sfinansowania tych nakładów za pomocą opłaty przyłączeniowej.

Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Odwołując się do treści tego przepisu oraz art. 7 ust. 4-6 Prawa energetycznego Sąd Okręgowy uznał, że z łącznej wykładni

tych przepisów wynika, że w sytuacji gdy podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej spełnia warunki przyłączenia do sieci, a także gdy istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej, to koszty związane z przebudową sieci elektroenergetycznej ponosi ten podmiot, do którego sieci przyłączany jest podmiot ubiegający się o przyłączenie. W ocenie Sądu Okręgowego, użyte w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego pojęcie „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” obejmuje tylko koszty wynikające z zakresu robót niezbędnych do realizacji samego przyłączenia. Koszty związane z utrzymaniem lub modernizacją sieci stanowią zaś koszty uwzględnione w opłacie dystrybucyjnej, a nie w opłacie przyłączeniowej. Gdyby przedsiębiorstwo energetyczne było uprawnione do pobierania opłaty z tytułu modernizacji sieci, to pobierając opłatę dystrybucyjną po przyłączeniu do sieci ponownie uzyskiwałoby środki z tego samego tytułu.

Od wyroku Sądu Okręgowego apelację wywiodła powódka. Zaskarżając wyrok w całości, zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie: 1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, 2) art. 328 § 2 k.p.c., 3) art. 7 ust. 10 Prawa energetycznego, 4) art. 7 ust. 8 pkt 3 w związku z art. 19 ust. 1 i 3 oraz art. 23 ust. 1 Prawa energetycznego, 5) art. 7 ust. 5 i 6 w związku z art. 19 ust. 1 i 3 Prawa energetycznego, 6) § 14 ust. 6 rozporządzenia taryfowego, 7) art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, 8) art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego. W konkluzji apelacji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i uchylenie zaskarżonej decyzji w części obejmującej pkt 4, 5, 6, 7, 8, 9, i 10 sentencji, w zakresie, w jakim treść wymienionych punktów odbiega od brzmienia projektu umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej przedstawionej przez powódkę zainteresowanej.

Zainteresowana w odpowiedzi na apelację powódki wniosła o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania. Na rozprawie w dniu 21 stycznia 2011 r. pełnomocnik Prezesa Urzędu wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 4 lutego 2011 r., VI ACa 1030/10 oddalił apelację powoda.

Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego przyjmując, że kwestia istnienia ekonomicznych i technicznych warunków do przyłączenia zainteresowanej została przesądzona przez samego powoda poprzez przedstawienie zainteresowanemu projektu umowy o przyłączenie. W ten sposób powódka złożyła oświadczenie o istnieniu możliwości przyłączenia do jej sieci farmy wiatrowej zainteresowanej. Kwestionowanie przez powódkę istnienia warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia zainteresowanej nie ma zatem uzasadnienia prawnego i jest sprzeczne z dotychczasowymi działaniami powódki. Warunki przyłączenia wydawane przez przedsiębiorstwo energetyczne potwierdzają bowiem istnienie technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia i stanowią zaproszenie do złożenia przedsiębiorstwu energetycznemu oświadczenia woli przez podmiot ubiegający się o przyłączenie, które to oświadczenie powoduje powstanie po stronie przedsiębiorstwa obowiązku zawarcia umowy na warunkach określonych w projekcie.

Według Sądu Apelacyjnego, przesłankę istnienia technicznych warunków przyłączenia do sieci należy - w odniesieniu do zainteresowanej – rozumieć jako możliwość odbioru dostarczanej energii przez istniejącą sieć dystrybucyjną. Ocena tej możliwości wymaga z kolei analizy konieczności ewentualnej budowy lub rozbudowy sieci. Jednakże istnienie warunków technicznych determinowane jest przez warunki ekonomiczne. Dlatego przedsiębiorstwo energetyczne przedstawiając warunki przyłączenia, powinno najpierw upewnić się, czy istnieją ekonomiczne przesłanki do zawarcia umowy przyłączeniowej na warunkach określonych w taryfie i przy uwzględnieniu publicznoprawnego obowiązku realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci na warunkach określonych w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne ustali na podstawie przeprowadzanych analiz, że nie ma możliwości ekonomicznych zawarcia umowy przyłączeniowej, zobowiązane jest powiadomić o tym ubiegającego się o przyłączenie, a nie przysłać mu warunki przyłączenia do sieci. Jeżeli natomiast przedsiębiorstwo energetyczne przygotowuje projekt umowy, który następnie przekaże podmiotowi ubiegającemu się o przyłączenie do sieci, odbiorca ma możliwość zawarcia umowy na warunkach określonych przez przedsiębiorstwo energetyczne w okresie ważności warunków przyłączenia. Gdy podmiot przyłączany nie akceptuje warunków przyłączenia określonych przez przedsiębiorstwo energetyczne, wówczas wnosi o ich zmianę. Jeżeli wniosek ten nie zostanie uwzględniony przez przedsiębiorstwo energetyczne, zainteresowany przyłączeniem podmiot może wystąpić do

Prezesa Urzędu na podstawie art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci.

Na tej podstawie Sąd Apelacyjny przyjął, że wydanie przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków przyłączenia, wraz z projektem umowy o przyłączenie, stanowi potwierdzenie możliwości przyłączenia do sieci zainteresowanego, który ubiega się o przyłączenie zgodnie z tymi warunkami. Powstaje wówczas obowiązek zawarcia umowy przez przedsiębiorstwo energetyczne będące operatorem sieci. W kontekście powyższego, Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że powódka wydała warunki przyłączenia zainteresowanej na podstawie ekspertyzy wpływu farmy elektrowni wiatrowych (...) na system elektroenergetyczny. Ekspertyza ta potwierdzała możliwość przyłączenia obiektu zainteresowanej do sieci powódki.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, istota sporu polega na określeniu zakresu inwestycji w rozbudowę sieci energetycznej powódki, które miały być realizowane przy finansowym udziale zainteresowanej. Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu powódki, że miała ona uzasadnione podstawy przyjąć, że należna jej opłata przyłączeniowa wynosić będzie 50% rzeczywistych nakładów niezbędnych do realizacji przyłączenia, w tym nakładów na rozbudowę i modernizację sieci, w związku z tym dokonała korzystnej dla siebie interpretacji przepisów i na tej podstawie wydała warunki przyłączenia oraz oczekiwała, że zainteresowana uiszczy wyliczoną przez powódkę kwotę opłaty za przyłączenie. Według Sądu Apelacyjnego, treść art. 7 ust. 5 i 6 oraz 9c ust. 3 pkt 2 i 3 Prawa energetycznego jest jednak na tyle jasna, że nie pozwala na uznanie takiego przypuszczenia za zasadne. Na tej podstawie zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego został oddalony.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego Sąd Apelacyjny zważył, że w tym zakresie powódka podnosi, że: 1) w jej planie rozwoju nie ujęto części inwestycji związanej z modernizacją i rozbudową sieci niezbędną do dokonania przyłączenia (przebudowa linii (...) i (...)), 2) powódka nie posiada środków finansowych pozwalających na sfinansowanie takiej inwestycji, 3) inwestycja ta nie została ujęta w gminnych założeniach zaopatrzenia w energię, o których mowa w art. 19 Prawa energetycznego. W tym zakresie Sąd Apelacyjny przyjął, że z załączonych do odwołania dokumentów nie wynika, by w planach rozwoju powódki była ujęta ta część inwestycji w sieć powódki niezbędną jej zdaniem do przyłączenia zainteresowanej do sieci. Uznał jednak, że powódka nie udowodniła, by nie miała możliwości wystąpienia o uzupełnienie swoich planów rozwoju o tę inwestycję, w sytuacji gdy sama inwestycja w przyłączenie farmy wiatrowej (...) była ujęta w planie rozwoju powódki na lata 2008-2011. Skoro powódka zamierzała przyłączyć farmę wiatrową zainteresowanej, powinna ująć w planie rozwoju wszelkie niezbędne do tego inwestycje lub wystąpić o aktualizację planu rozwoju. Ponadto, obciążenie zainteresowanej kosztami rozbudowy sieci powódki mogłoby prowadzić do nierównego traktowania przedsiębiorców przez powódkę, ponieważ po zrealizowaniu inwestycji w rozbudowę sieci dzięki wkładowi zainteresowanej, przedsiębiorcy ubiegający się o przyłączenie do sieci powódki w okresie późniejszym wnosiliby niższe od zainteresowanej opłaty z tytułu przyłączenia do sieci. Podmioty, które później wystąpiłyby o przyłączenie do sieci, nie musiałyby ponosić kosztów związanych z rozbudową sieci powódki. Sąd Apelacyjny wyjaśnił również, że powódka nie wykazała, by przebudowa sieci w zakresie przez nią wskazanym była potrzebna wyłącznie dla celów przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej. Sąd Apelacyjny powołał się w tym zakresie na pisma powódki do Prezesa Urzędu, z których wynika wydawanie przez powódkę warunków przyłączenia do sieci powódki dla różnych podmiotów oraz że część inwestycji liniowych zawartych w warunkach przyłączenia zainteresowanej, umożliwi częściowo przyłączenie innych elektrowni wiatrowych. Na tej podstawie Sąd Apelacyjny odrzucił zarzut naruszenia § 14 ust. 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną.

Według Sądu Apelacyjnego, rozbudowa sieci na potrzeby przyłączania nowych podmiotów jest wyłącznym obowiązkiem przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej. Realizacji tego obowiązku służą plany rozwoju sieci opracowywane we własnym zakresie przez operatorów systemów dystrybucyjnych. Podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci nie mają wpływu na treść planu rozwoju. Jednakże plan rozwoju nie ujmuje szczegółowo poszczególnych inwestycji związanych z konkretnymi przyłączeniami. Ponadto, żaden operator systemu nie jest w stanie przewidzieć w wieloletnim planie rozwoju, jakie wnioski o przyłączenie będą

składane. To z kolei oznacza, że plan taki może podlegać korektom. Z kolei Prezes Urzędu uzgadniając plan rozwoju nie ingeruje w strukturę finansowania planowanych przez operatora systemu inwestycji. Dlatego założona w planie rozwoju struktura finansowania może podlegać zmianom w celu optymalizacji kosztów finansowania inwestycji. W konsekwencji ustalenie przez Prezesa Urzędu uzasadnionego poziomu nakładów nie powoduje, że przedsiębiorstwo energetyczne nie może zrealizować inwestycji na poziomie wyższym od ustalonego w planie rozwoju. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przypisanie planowi rozwoju znaczenia, jakie chciałaby mu nadać powódka, prowadziłoby do zniweczenia normy prawnej zawartej w art. 7 Prawa energetycznego. Operator mógłby bowiem blokować przyłączenia do sieci celowo nie planując określonych inwestycji, a następnie zasłaniać się planem rozwoju. Plan rozwoju nie może zaś stać się instrumentem, który utrudnia dostęp do rynku wytwarzania energii elektrycznej i rozwój konkurencji w dostawach energii. Nie może być także instrumentem blokującym rozwój odnawialnych źródeł energii elektrycznej. Skoro więc sama inwestycja związana z przyłączeniem farmy wiatrowej (...) została ujęta w planie rozwoju powódli, realizacja oraz finansowanie budowy i rozbudowy sieci na potrzeby przyłączenia tej farmy elektrowni wiatrowych należy - stosownie do art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego - do obowiązków powódki. Przepis ten nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek zapewniania realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Dlatego za niezasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzut naruszenia art. 7 ust. 5 oraz art. 16 Prawa energetycznego poprzez przyjęcie w drodze wykładni rozszerzającej, że wyrażony w art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego obowiązek rozbudowy sieci powstaje także w sytuacji, gdy rozbudowa ta nie jest ujęta w założeniach oraz planach, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. Sąd Okręgowy nie wyraził bowiem poglądu, że obowiązek rozbudowy sieci powstaje wówczas, gdy inwestycja nie jest przewidziana w planach rozwoju, lecz powołał się na uzgodniony przez powódkę z Prezesem Urzędu plan rozwoju, w którym ujęta została inwestycja w sieć przesyłową związaną z przyłączeniem farmy wiatrowej(...). Uzasadnia to z kolei zastosowanie art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego w niniejszej sprawie.

Po rozpoznaniu skargi kasacyjnej powódki od powyższego orzeczenia, wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2012 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok sądu apelacyjnego w punktach 2. i 3. i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy podzielił wykładnię art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego dokonaną przez Sąd drugiej instancji. Wskazał, że przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego upoważnia przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii do pobrania opłaty za przyłączenie źródeł współpracujących z siecią tego przedsiębiorstwa. Opłatę tą ustala się na podstawie „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” z wyjątkiem przewidzianym dla opłaty za przyłączenie odnawialnych źródeł energii. W przypadku tych źródeł energii, przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego stanowi o opłacie za przyłączenie w wysokości połowy opłaty ustalonej „na podstawie rzeczywistych nakładów”. Dwukrotne użycie w treści art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego sformułowania „rzeczywiste nakłady” uzasadnia założenie, zgodnie z którym sformułowaniu temu należy nadać to samo znaczenie zarówno w odniesieniu do przyłączania źródeł niebędących odnawialnymi źródłami energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW, jak i w odniesieniu do przyłączania źródeł będących odnawialnymi źródłami energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW.

Nieuprawnione jest natomiast, zdaniem Sądu Najwyższego założenie interpretacyjne powódki, zgodnie z którym pojęcie „rzeczywistych nakładów” z drugiej części art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego należy rozumieć szerzej od pojęcia „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” z pierwszej części art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Przepis art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w całości dotyczy „opłaty za przyłączenie” wszystkich źródeł energii do sieci przedsiębiorstw energetycznych. Niezależnie od tego, czy przyłączenie dotyczy konwencjonalnego czy odnawialnego źródła energii, zakres „nakładów” wliczanych w podstawę ustalenia opłaty za przyłączenie powinien być taki sam. W przeciwnym razie pozbawione racjonalnego uzasadnienia byłoby przyznanie odnawialnym źródłom energii pięćdziesięcioprocentowej bonifikaty z tytułu opłaty za przyłączenie ustalonej na podstawie „rzeczywistych nakładów”, gdyby w skład tych nakładów wchodziły innego rodzaju wydatki niż w przypadku przyłączenia do sieci konwencjonalnych źródeł energii. Dlatego podstawę naliczenia opłaty za przyłączenie jakiegokolwiek źródła energii stanowią „rzeczywiste nakłady poniesione na realizację przyłączenia”, przy czym

ostateczna wysokość opłaty pobieranej od podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci odnawialnego źródła energii, o którym mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, stanowi 50% rzeczywistych nakładów na realizację przyłączenia, a nie 100% takich nakładów, jak w przypadku konwencjonalnych źródeł energii lub odnawialnych źródeł energii o wyższej mocy.

Sąd Najwyższy podkreślił, że powyższe założenie interpretacyjne nie przesądza o zasadności zarzutu kasacyjnego dotyczącego art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Nie rozstrzyga bowiem o tym, jakiego rodzaju nakłady mieszczą się w nakładach z tytułu „realizacji przyłączenia”. W tym zakresie powód przedstawia szereg argumentów zmierzających do przekonania o słuszności takiej interpretacji tego przepisu, zgodnie z którą koszt niezbędnej rozbudowy sieci przedsiębiorstwa energetycznego wynikający z przyłączenia nowego dostawcy energii, powinien być uwzględniany na poczet nakładów branych pod uwagę przy ustalaniu wysokości opłaty za przyłączenie do sieci. Tymczasem opłata, której dotyczy art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, co wynika jasno z treści tego przepisu, to „opłata za przyłączenie do sieci”. Opłata taka pobierana jest wówczas, gdy spełnione są warunki, o których mowa w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego. Skoro jest to „opłata za przyłączenie do sieci”, to jest to opłata za zespolenie (złączenie) instalacji nowego wytwórcy energii z siecią przedsiębiorstwa energetycznego. Ponieważ jest to opłata za zespolenie przyłączanej instalacji z istniejącą siecią, powinna obejmować tylko nakłady na wykonanie owego zespolenia. Nie może natomiast obejmować nakładów na rozbudowę sieci przedsiębiorstwa energetycznego celem akomodacji nowych instalacji dostarczających energię (w zakresie w jakim rozbudowa ta nie ma związku z samym połączeniem nowego źródła energii z siecią). Konieczność rozbudowy sieci celem dokonania przyłączenia nowego źródła energii powinna być jednak uwzględniana na etapie analizy przesłanek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a nie na etapie stosowania art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego. Zdaniem Sądu Najwyższego, taka wykładnia pojęcia „opłaty za przyłączenie do sieci” jest jedynie słuszna w świetle brzmienia przepisu art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego, obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach energetycznych przyłączających do sieci jak i treści art. 1 Prawa energetycznego.

Sąd Najwyższy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w związku z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2001/77. Sąd Najwyższy podzielił w tym zakresie argumentację powódki, zgodnie z którą z przepisu dyrektywy 2001/77 wynika konieczność określenia przez państwo członkowskie zasad pokrywania kosztów związanych z nakładami na „wzmocnienie sieci przesyłowej”. Przepis art. 7 ust. 2 dyrektywy 2001/77 nie narzuca jednak żadnego konkretnego rozwiązania w tym zakresie, a w szczególności nie nakazuje państwom członkowskim wprowadzenia takiej regulacji wspomnianego zagadnienia, zgodnie z którą nakłady te finansowane byłyby z opłaty takiej, jak wymieniona w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego.

Co do pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej powódki, Sąd Najwyższy uznał je za zasadne i podkreślił, że Sąd Apelacyjny wywiódł obowiązek rozbudowy przez powódkę sieci na potrzeby - między innymi - przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej z art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego. Przepis ten nakłada na niektóre przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek rozbudowy sieci oraz finansowania rozbudowy sieci na potrzeby przyłączania różnych podmiotów. Obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnego i aktualizuje się na określonych w tym przepisie warunkach. Mianowicie, obowiązek ten spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym tylko i wyłącznie w zakresie wynikającym z przepisów wykonawczych, wydanych na podstawie art. 9 oraz 46 Prawa energetycznego oraz w zakresie wynikającym z założeń lub planów, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. W niniejszej sprawie brak jednak ustaleń, w świetle których instalacja zainteresowanej przewidziana byłaby w planach lub założeniach do planów, o których mowa w art. 19 i 20 Prawa energetycznego. Powódka konsekwentnie argumentuje, że takich planów brak. Potwierdził to Sąd Apelacyjny, ale obowiązek finansowania i rozbudowy sieci na użytek przyłączenia zainteresowanej wywodzi z planu rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 16 Prawa energetycznego. Tymczasem przepis art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego nie odwołuje się w swej treści do planów z art. 16 Prawa energetycznego. W braku ustaleń dotyczących uwzględnienia farmy wiatrowej zainteresowanej w założeniach lub planach, o których mowa w tym przepisie, nie mógł zatem stanowić podstawy prawnej dla wywiedzenia względem powódki obowiązku rozbudowy na własny koszt sieci energetycznej w celu przyłączenia zainteresowanej. Brak również ustaleń, które: uzasadniałyby konkluzję, że powódka jest zobligowana do rozbudowy

sieci (we wskazanym przez siebie zakresie) na mocy przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 9 oraz 46 Prawa energetycznego.

Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego nie jest jedynym przepisem, który nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne takie jak powódka obowiązek rozbudowy sieci. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto już, że obowiązek rozbudowy sieci wynika również z art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego (wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2011 r., III SK 42/10). Jednakże, obowiązek rozbudowy sieci, o którym mowa w innych przepisach prawa energetycznego (art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4) nie ma związku z rozbudową sieci na potrzeby przyłączania nowych podmiotów, lecz utrzymania spójności i prawidłowego działania systemu energetycznego. Jest to więc obowiązek budowy odpowiednich połączeń między sieciami należącymi do poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych, obowiązek ich modernizacji, w tym w celu podniesienia poziomu dopuszczalnych obciążeń w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem na moc. Z przepisów tych nie wynika jednak, by publicznoprawny obowiązek dbałości o stan sieci przesyłowej i dystrybucyjnej rozciągał się na inwestycje „wymuszone” przez przyłączenia kolejnych podmiotów (zwłaszcza w sytuacji, gdy obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie ma charakter obowiązku warunkowego). W niniejszej sprawie obowiązek rozbudowy przez powódkę własnej sieci w związku z przyłączaniem do niej nowych instalacji, w tym farmy wiatrowej zainteresowanej, można byłoby oprzeć na art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego, gdyby spełnione były przesłanki art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a wskazywana przez powódkę konieczność rozbudowy sieci podyktowana była nie tyle przyłączeniem zainteresowanej lub innych podmiotów, co koniecznością realizacji obowiązków ciążących na powódce na podstawie art. 4 ust. 1 i art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 Prawa energetycznego.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis ten nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne publicznoprawny obowiązek zawierania umów. Obowiązek ten nie jest bezwzględny. Aktualizuje się tylko w ściśle określonych okolicznościach, wymienionych w tym przepisie. Aktualizacja tego obowiązku warunkuje również kompetencję Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia sporu w przedmiocie odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci. Stosownie do treści art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek zawarcia takiej umowy, tylko jeżeli łącznie spełnione są dwie przesłanki wymienione w tym przepisie : 1) istnieją techniczne warunki przyłączenia oraz 2) przyłączenie jest ekonomicznie uzasadnione. Warunki te mają charakter obiektywne. Są niezależne od woli stron ewentualnej umowy oraz ich działań. Jeżeli nie ma warunków technicznych i ekonomicznych, nie ma obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci. Odmowa zawarcia umowy o przyłączenie, gdy warunki te nie są spełnione, nie upoważnia również Prezesa Urzędu do wydania decyzji zastępującej umowę o przyłączenie do sieci, chyba że w postępowaniu przez Prezesem Urzędu zostanie wykazane, że warunki techniczne i ekonomiczne istniały.

Istnienie tych warunków weryfikowane jest co do zasady przez przedsiębiorstwo sieciowe wówczas, gdy podmiot zainteresowany przyłączeniem do sieci wystąpi ze stosownym wnioskiem. Złożenie takiego wniosku rodzi po stronie przedsiębiorstwa sieciowego obowiązek przeprowadzenia oceny, czy przyłączenie danego podmiotu jest możliwe z technicznego punktu widzenia (to jest czy przedsiębiorstwo sieciowe może dostarczać lub przyjmować do sieci wnioskowaną ilość energii elektrycznej) oraz czy będzie ekonomicznie uzasadnione. Dopiero po przeprowadzeniu stosownych ustaleń przedsiębiorstwo sieciowe wydaje warunki przyłączenia. Jeżeli w przekonaniu przedsiębiorstwa energetycznego brak warunków technicznych lub ekonomicznych, wówczas odmawia ono zawarcia umowy o przyłączenie do sieci i informuje o tym Prezesa Urzędu.

W przedmiotowej sprawie przesłanki, o których mowa w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, zdaniem Sądu Najwyższego nie zostały wykazane w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Dokonana przez Sąd drugiej instancji subsumpcja art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego do okoliczności niniejszej sprawy nie jest poparta ustaleniami faktycznymi odnoszącymi się do technicznych i ekonomicznych możliwości przyłączenia instalacji zainteresowanej do sieci powoda, a jedynie określoną oceną faktu wydania przez powoda warunków przyłączenia. Sąd Apelacyjny przyjął bowiem, że o spełnieniu wymienionych w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego warunków przesądza samo wydanie przez powódkę warunków przyłączenia do sieci. Jednakże dokonana przez Sąd Apelacyjny ocena zachowania powoda abstrahuje od faktu, że warunki przyłączenia określają tylko kwestie techniczne, co wynika wprost z § 8

ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego. Warunki przyłączenia nie odnoszą się w ogóle do przesłanki technicznej możliwości przyłączenia źródła energii oraz ekonomicznej zasadności koniecznych do tego inwestycji wykraczających poza samą realizację przyłącza. Ponadto, wydając przedmiotowe warunki powódka wyraźnie zastrzegła, że przyłączenie farmy wiatrowej do sieci będzie możliwe w przypadku sfinansowania przez zainteresowaną określonych inwestycji. W okolicznościach niniejszej sprawy nie jest zatem możliwe odwoływanie się do wymienionej zasady celem uzasadnienia założenia o istnieniu technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia zainteresowanej do sieci powoda.

W ocenie Sądu Najwyższego akceptacja toku rozumowania Sądu drugiej instancji prowadziłyby także do nieuzasadnionego zróżnicowania zakresu ochrony praw przedsiębiorstw energetycznych zarządzających siecią. Jeżeli przedsiębiorstwo odmówiłoby zawarcia umowy powołując się od razu na brak przesłanek z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, wówczas Prezes Urzędu musiałby wykazać, że przesłanki te są spełnione. Natomiast w przypadku przedsiębiorstwa, które określiłoby po spełnieniu jakich warunków technicznych i finansowych nowych odbiorców lub wytwórców, w przypadku sporu co do tych warunków i treści umowy, Prezes Urzędu nie musiałby w ogóle wykazywać, że publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci ciążył na danym przedsiębiorstwie, gdyż kwestia ta zostałaby przesądzona przez wydanie warunków przyłączenia. Sąd Najwyższy podkreślił, że należy również mieć na uwadze, że gdy podmiot zainteresowany przyłączeniem do sieci kwestionuje warunki umowy o przyłączenie do sieci i występuje do Prezesa Urzędu z wnioskiem o rozstrzygnięcia sporu poprzez wydanie decyzji z art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego, Prezes Urzędu zobowiązany jest najpierw ustalić, czy na przedsiębiorstwie energetycznym spoczywał obowiązek zawarcia umowy z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, a następnie dopiero ocenić, które z postanowień projektu umowy wymagają zmiany. Ustaleń takich i odpowiednich dowodów w niniejszej sprawie brak.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się skuteczna.

Stosownie do art. 7 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne na przedsiębiorstwa energetyczne wymienione w tym przepisie nałożony został publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie "z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie". Obowiązek ów nie ma jednak charakteru bezwzględnie. Z treści art. 7 ust. 1 i 3 prawa energetycznego wynika, że obowiązek ten istnieje wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie warunki określone w tych przepisach. Ustawodawca zaliczył do nich: istnienie warunków technicznych i ekonomicznych przyłączenia do sieci i dostarczania paliw lub energii, spełnianie przez podmiot żądający zawarcia umowy warunków przyłączenia do sieci i odbioru, dysponowanie tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości, obiektu lub lokalu, do których paliwa gazowe lub energia mają być dostarczane.

Artykuł 7 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne uzależnia istnienie po stronie przedsiębiorstwa energetycznego publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci od wystąpienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii. Zarówno pojęcie warunków technicznych, jak i pojęcie warunków ekonomicznych nie zostały przez ustawodawcę zdefiniowane, co pozostawia przedsiębiorstwom energetycznym dużą dowolność w zakresie ustalenia, czy przesłanki te są - w okolicznościach konkretnej sprawy - spełnione, czy też nie. Należy zwrócić uwagę, że w wyroku z dnia 18.09.2002 r., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, że przedsiębiorstwo energetyczne powinno "badać z należyłą starannością przyjętą dla stosunków profesjonalnych istnienie warunków ekonomicznych i technicznych przyłączenia do sieci", przy czym owa należyta staranność to przede wszystkim określenie kosztów inwestycji i obliczenie okresu zwrotu przy założeniu ekonomii skali związanej z perspektywą przyłączania się innych użytkowników budowanej sieci (zob. wyrok SOKiK z dnia 18.09.2002 r., XVII AmE 100/01, niepubl.).

W stanowiskach 2/2010 oraz 10/2010 Prezes URE wskazał, że przedsiębiorstwa energetyczne rozbudowują sieci w zakresie uzgodnionym w planie rozwoju, o którym mowa w art. 16 ust. 1 pr. en. Jeżeli budowa lub rozbudowa sieci została przewidziana w planie rozwoju, przedsiębiorstwo ma zapewnione w taryfie środki niezbędne na

sfinansowanie tej inwestycji. W takiej sytuacji należy uznać, że spełnione są warunki ekonomiczne przyłączenia i zastosowanie znajdują ryczałtowe stawki taryfowe. Uzgodnienie oznacza bowiem powstanie obowiązku przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie z obszaru objętego uzgodnionym planem rozwoju i zwalnia z konieczności przeprowadzenia analizy efektywności każdego wniosku podmiotu przyłączanego.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku wydanego w niniejszej sprawie na skutek rozpoznania skargi kasacyjnej powódki, abstrahując od uznania za wadliwe przyjęcie przez Sąd Apelacyjny przyznania przez powódkę istnienie po jej stronie warunków ekonomicznych i technicznych przyłączenia farmy wiatrowej poprzez wydanie przez powódkę warunków przyłączenia, wskazał, że Sąd Apelacyjny rozpoznający sprawę przyjął błędne założenie, że obowiązek finansowania i rozbudowy sieci na użytek przyłączenia zainteresowanej do sieci wynika z planu rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 16 ustawy Prawo energetyczne, podczas gdy przepis art. 7 ust. 5 powyższej ustawy nie odwołuje się do planów z art. 16, lecz do planów z art. 19 i 20 prawa energetycznego.

Tak więc, jeżeli założenia i plany, o jakich mowa w art. 19 i 20 ustawy Prawo energetyczne nie uwzględniają (a przynajmniej brak jest w tym zakresie jakichkolwiek ustaleń), jak w sprawie niniejszej farmy wiatrowej, to nie można zasadnie twierdzić, że istnieją po stronie przedsiębiorstwa energetycznego ekonomiczne warunki przyłączenia farmy wiatrowej do sieci.

Przyjęcie natomiast przez Sąd Okręgowy, akceptujący w tym zakresie stanowisko Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, że w związku z wydaniem przez powódkę „warunków przyłączenia”, powódka przyznała istnienie po jej stronie ekonomicznych i technicznych warunków przyłączenia farmy wiatrowej zainteresowanej do sieci, doprowadziło do dokonania przez ten Sąd ustaleń faktycznych nie znajdujących potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym.

Dlatego też za słuszny należało uznać zarzut apelacyjny powódki naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 233 § 1 k.p.c., a w konsekwencji zasadne okazały się również zarzuty naruszenia prawa materialnego art. 7 ust. 1 prawa energetycznego poprzez jego błędną wykładnię oraz art. 7 ust. 5 powyższej ustawy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Zgodnie z art. 479 ind. 53 k.p.c. sąd ochrony konkurencji i konsumentów oddala odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia, a w razie uwzględnienia odwołania, sąd ochrony konkurencji i konsumentów zaskarżoną decyzję albo uchyla, albo zmienia w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy.

Odwołanie, podobnie jak pozew, uruchamia postępowanie sądowe w pierwszej instancji, w trakcie którego badaniu podlega, nie tyle formalna poprawność decyzji, ile merytoryczna zasadność twierdzeń i żądań zawartych w odwołaniu w świetle obowiązujących przepisów prawa materialnego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 kwietnia 2010 r., sygn. akt VI A Ca 1077/09).

W niniejszej sprawie zasadność podniesionych w odwołaniu zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego – przepisów ustawy Prawo energetyczne, doprowadziła do konieczności uchylenia zaskarżonej decyzji. Bez poczynienia bowiem ustaleń co do istnienia po stronie przedsiębiorstwa energetycznego warunków ekonomicznych i technicznych przyłączenia farmy wiatrowej (...) brak było podstaw do wydania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zaskarżonej decyzji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania zapadło na podstawie art. 98 k.p.c.